

SYLLABUS BIO 482 Evolucioni i botës së gjallë

Pedagogu: Dr. Blerta Laze
Semestri Pranverë 2015
Ngarkesa javore: 3 lex / 2 sem
Kredite: 8

Objektivat e lëndës:

Lënda Evolucioni i botës së gjallë jep njohuri mbi pikëpamjet evolucioniste paradarviniane, Darwiniane dhe zhvillimin e mëtejshëm të teorisë së Evolucionit. Studentët do të marrin njohuri mbi strukturën gjenetike të popullatës, faktorët e evolucionit, çështje që kanë të bëjnë me lindjen e jetës, evolucionin e qelizave të para, prejardhjen e njeriut.

Përmbajtja e lëndës:

Tema I: Temat që do të trajtohen në leksione:

1. Pikëpamjet evolucioniste para Darvinit. Teoria Darwiniane e Evolucionit.
2. Zhvillimi i mëtejshëm i teorisë së Evolucionit. Struktura gjenetike e popullatës.
3. Klasifikimi i faktorëve të evolucionit. Proçesi mutacional. Migrimet. Rikombinimi dhe çrregullimet e tij. Drifti i gjeneve.
4. Shpejtësia e evolucionit. Intesiteti i seleksionit. Fitnesi i popullatës. Veprimi i përzgjedhjes kundër homozigotëve reçesivë dhe reçesivë letalë.
5. Veprimi i përzgjedhjes kundër aleleve zotëruese dhe heterozigotëve. Përzgjedhja në bashkëveprim me faktorë të tjerë të evolucionit.
6. Barra gjenetike. Të dhëna të përgjithshme për përzgjedhjen.
7. Seleksioni seksual. Përzgjedhja natyrore dhe sjellja. Shembuj të përshtatjes së organizmave. Bashkëpërshtatja gjenetike.
8. Organizmat dhe mjedisi i tyre. Etapat e proçesit njohës për llojin. Konceptet për llojin. Modeli biologjik
9. Klasifikimi i mekanizmave izolues. Dy stadet bazë të formimit të llojit. Mënyrat e formimit të llojeve. Formimi i llojeve alopatrike
10. Llojformimet simpatrike dhe parapatrike. Roli i përzgjedhjes natyrore në krijimin e izolimit riprodhues. Perspektiva evolutive e llojit.
11. Lindja e jetës dhe thelbi i saj. Përkufizimi i së gjallës. Evolucioni i qelizave të para.
12. Provat e evolucionit. Të dhënat e Paleontologjisë dhe Biogjeografisë. Të dhënat e Morfologjisë dhe Embriologjisë.
13. Lloji dhe makroevolucioni. Filogjeneza. Tipet e drejtimeve evolutive.
14. Evolucionin në nivel molekular. Evolucionin i ndërveprimit midis llojeve.
15. Prejardhja e njeriut. Diversiteti njerëzor.

Tema II: Temat që të do trajtohen në seminare:

1. Pikëpamjet evolucioniste para Darvinit. Teoria Darwiniane e Evolucionit.
2. Zhvillimi i mëtejshëm i teorisë së Evolucionit. Struktura gjenetike e popullatës.
3. Klasifikimi i faktorëve të evolucionit. Proçesi mutacional. Migrimet. Rikombinimi dhe çrregullimet e tij. Drifti i gjeneve.
4. Shpejtësia e evolucionit. Intesiteti i seleksionit. Fitnesi i popullatës. Veprimi i përzgjedhjes kundër homozigotëve reçesivë dhe reçesivë letalë.
5. Veprimi i përzgjedhjes kundër aleleve zotëruese dhe heterozigotëve. Përzgjedhja në bashkëveprim me faktorë të tjerë të evolucionit.
6. Barra gjenetike. Të dhëna të përgjithshme për përzgjedhjen.
7. Seleksioni seksual. Përzgjedhja natyrore dhe sjellja. Shembuj të përshtatjes së organizmave. Bashkëpërshtatja gjenetike.
8. Organizmat dhe mjedisi i tyre. Etapat e proçesit njohës për llojin. Konceptet për llojin. Modeli biologjik
9. Klasifikimi i mekanizmave izolues. Dy stadet bazë të formimit të llojit. Mënyrat e formimit të llojeve. Formimi i llojeve alopatrike
10. Llojformimet simpatrike dhe parapatrike. Roli i përzgjedhjes natyrore në krijimin e izolimit riprodhues. Perspektiva evolutive e llojit.
11. Lindja e jetës dhe thelbi i saj. Përkufizimi i së gjallës. Evolucionin i qelizave të para.
12. Provat e evolucionit. Të dhënat e Paleontologjisë dhe Biogjeografisë. Të dhënat e Morfologjisë dhe Embriologjisë.
13. Lloji dhe makroevolucioni. Filogjeneza. Tipet e drejtimeve evolutive.
14. Evolucionin në nivel molekular. Evolucionin i ndërveprimit midis llojeve.
15. Prejardhja e njeriut. Diversiteti njerëzor.

Literatura bazë dhe ndihmëse:

1. Teoria e Evolucionit, Zyri Bajrami, Mynyr Koni.
2. Materiale nga interneti dhe paraqitje në powerpoint.

FORMAT E VLERËSIMIT TË STUDENTËVE:

Kontrolli	Vlerësimi në përqindje
Vlerësimi vjetor	20 %
Kontrolli final	80 %

Vlerësimi me notë bëhet në bazë të konvertimit të vlerësimit total në %, nota 5-10 progresivisht 41-100%. Studenti, që rezulton më pak se 75% frekuentim për periudhën që do të testohet, nuk do të futet në provimin final, do të vlerësohet me M. Nëse studentit ka frekuentuar kursin, por nuk paraqitet në provimin e radhës vlerësohet NP (Nuk u Paraqit).

Formati i lëndës:

Lënda do të vlerësohet mbi bazën e vlerësimit vjetor dhe provimit final. Pikët e marra do të jenë kumulative. Nuk do të ripërsëriten provimet, për asnjë motiv. Nëse ju do të humbisni një provim pa një arsye madhore, atëherë ju do të humbisni pikët për atë provim në të cilin nuk u paraqitët.

Komunikimi:

N.q.s. ju keni ndonjë problem apo pyetje, ju lutem dërgoni e-mail me subjektin "BIO 482".

Telefonatat në numrin personal fiks apo celular të pedagogut të lëndës nuk janë të përshtatëshme: do t'ju luteshim të mos i përdorni ato. E-mail mund të zgjasë disa ditë për t'ju kthyer përgjigje. Shkruani subjektin "BIO 482" Urgjent" n.q.s problemi juaj është urgjent dhe nuk mund të presë. Studentët janë të lutur të mos dërgojnë e-mail që ka lidhje me kursin pa subjektin BIO 482. Përpara se studentët të bëjnë një pyetje, të sigurohen se këtë informacion nuk e kanë gjetur në faqen zyrtare të internetit të UV. Studentët janë të lutur të mos drejtojnë nëpërmjet email-it pyetje rreth përmbajtjes së kursit, pasi pyetjeve të tilla është mirë t'u jepet përgjigje në auditor, në praninë e një mase të gjerë studentësh.

Email: Çdo student e ka për detyrë të kontrollojë rregullisht e-mailin. Do të ketë detyra dhe njoftimet do të jepen vetëm nëpërmjet e-mailit.

Kodi i ndershmërisë:

Nuk lejohet puna në grupe për detyrat e shtëpisë, pasi ato janë individuale. Njëkohësisht nuk lejohet edhe kopjimi në provime, i cili ndëshkohet.

